

İfade ve Basın Özgürlüğü Gündemi

MAYIS - HAZİRAN 2021

BAĞIŞTIL GELECEKÇİLER PLATFORMU

İçindekiler

Editörden	3
Mayıs ve Haziran Aylarında Basın Özgürlüğü Ortamı	5
Yasal Düzenlemeler ve Siyasi Gelişmeler	9
4. Yargı Reform Paketi	
Basın Kartı Yönetmeliği	
Siyasetçilerin Açıklamaları ve Siyasi Baskılar	
AİHM ve Yüksek Yargı Kararları	14
AİHM Kararları	
Anayasa Mahkemesi Kararları	
Yargıtay Kararları	
Yargısal İhlaller	19
Rakamlarla Gazeteci Yargılamaları: Davalar, Cezalar, Beraatler	
Gözaltı ve Soruşturmalar	
Tutuklamalar, Tahliyeler	
Yargılamalarda Neler Oldu?	
Gazetecilere Yönelik Saldırı ve Engellemeler	32
RTÜK ve BİK Cezaları	36
RTÜK Cezaları	
BİK Yasakları	

Punto 24 Bağımsız Gazetecilik Derneği (P24) bünyesinde çalışmalarını sürdüren Expression Interrupted platformu olarak Türkiye'de basın ve ifade özgürlüğü gelişmelerini değerlendiren yeni raporumuzla karşınızdayız. Türkiye'de İfade ve Basın Özgürlüğü Gündemi raporlarımızın ikincisini oluşturan bu çalışma 2021 yılının Mayıs ve Haziran aylarını kapsıyor.

Basın ve ifade özgürlüğü gündemine mümkün olduğunca kapsamlı bir çerçeveden bakmayı hedefleyen bu ikinci düzenli raporumuzda, basın ve ifade özgürlüğüne karşı hâlâ en yaygın ve sistematik biçimde kullanılan baskı aracı olmayı sürdüren yargılamalardan derlediğimiz istatistiki bilgilerin yanında baskı ve ihlal ortamının oluşması ve sürdürülmesinde büyük rol oynayan önemli siyasi ve yasal gelişmelerin bir özetini de bulacaksınız. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu (BİK) gibi kamu kuruluşlarının yanı sıra Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay da dahil olmak üzere yüksek yargı kurumlarının ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) söz konusu dönemdeki faaliyetlerini de kapsayan rapor, bu faaliyetleri Türkiye'deki basın ve ifade özgürlüğü gündemini etkiledikleri ölçüde incelemekte. Gazetecilere yönelik son dönemde giderek arttığını endişeyle gözlemlediğimiz fiziksel saldırılar, yetkililer tarafından yapılan tehdit içeren ve/veya hedef gösteren açıklamalar ve fiziksel engellemeler de kaçınılmaz olarak raporun önemli bir bölümünü oluşturuyor.

Rapordaki bilgiler Expression Interrupted tarafından yürütülen kapsamlı dava takip ve açık kaynak bilgi kaynaklarının takibi çalışmalarına dayanmakta. Bahsi geçen çalışmalarımızı ayrıntılı olarak [internet sitemiz](#) üzerinden de takip edebilirsiniz. Benzer şekilde, rapordaki verilerin Expression Interrupted ekibi tarafından yürütülen dava ve gündem takip çalışmalarından elde edilen verilerle sınırlı olduğunu hatırlatmak isteriz. Bu nedenle raporun ilgili gelişmelerin tümünü kapsamaması beklenmemeli.

Expression Interrupted platformu olarak 2017'den beri sürdürdüğümüz basın ve daha geniş anlamda ifade özgürlüğü ihlallerine yönelik takip ve belgeleme çalışmalarımızın sonuçlarını kamuoyuyla daha etkin bir şekilde paylaşma amacıyla hazırladığımız bu raporun, bu alanda üretilen diğer değerli çalışmalara ve daha da önemlisi Türkiye'de basın ve ifade özgürlüğünün Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve uluslararası insan hakları standartlarına uygun biçimde tesis edilmesine katkıda bulunmasını umut ediyoruz.

MAYIS VE HAZİRAN AYLARINDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ORTAMI

Rapora konu Mayıs ve Haziran aylarında hükümet "reform" söylemi ve vaatlerini 2019 yılında açıklanan Yargı Reform Stratejisi kapsamında hazırladığı 4. Yargı Reform Paketi'yle sürdürse de uygulamada kötüye gidiş hız kesmeden devam etti. Önceki rapor döneminde iddianamenin geri gönderilmesiyle ertelenen Halkların Demokratik Partisine (HDP) yönelik kapatma davası, bu dönemde Anayasa Mahkemesinin yeniden gönderilen iddianameyi kabul etmesiyle resmen açılmış oldu; HDP İzmir binasına yapılan silahlı saldırıda parti çalışanı Deniz Poyraz öldürüldü; 1 Mayıs'ta ve Onur Yürüyüşünde gösteriler yasaklandı, çok sayıda gösterici güç kullanılarak gözaltına alındı; geçen raporlama döneminde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın ardından tüm itirazlara rağmen İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme süreci 1 Temmuz itibarıyla tamamlandı; muhalif siyasetçilere yönelik yargı baskısı arttı: Ahmet Şık ve Canan Kaftancıoğlu'na yönelik soruşturma ve davalar açılırken tutuklu HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'a eski Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman'a yönelik ifadelerinden dolayı 2 yıl 6 ay hapis cezası verildi.

Aynı dönemde suç örgütü lideri Sedat Peker'in YouTube ve Twitter hesapları üzerinden yaptığı ifşalar siyasi gündemin merkezine yerleşti. Peker özellikle İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ı hedef alan videolarında çok sayıda ağır yolsuzluk, hukuksuzluk, yasa dışı uluslararası silah ve uyuşturucu sevkiyatı iddialarında bulunurken 1996'da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) öldürülen gazeteci Kutlu Adalı ve 1993'te Ankara'da öldürülen Uğur Mumcu cinayetlerine yönelik açıklamaları gazetecilere yönelik suçlarda devletin rolü ve cezasızlık konularını bir kez daha gündeme getirdi. Bu ifşalarda Peker, Adalı'nın öldürülmesi için emekli Yarbay Korkut Eken ve dönemin İçişleri Bakanı Ağar'ın talimatıyla bizzat kardeşi Atilla Peker'i görevlendirdiğini açıkladı, Atilla Peker de savcılığa

verdiği yazılı bir ifadeyle bu iddiaları doğruladı. Peker ayrıca 2015 yılında gerçekleşen *Hürriyet* gazetesi baskınına iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisinden (AKP) bir milletvekilinin ricası üzerine kendisinin organize ettiğini duyurdu; baskın ve ardından gelen baskılarla birlikte Aydın Doğan'ın dayanamayıp Doğan Medya Grubu'nu Demirören grubuna sattığını iddia etti. Peker'in sarsıcı açıklamaları hükümet tarafından büyük ölçüde sessizlikle karşılanırken Kutlu Adalı cinayeti hakkında Atilla Peker'in dilekçesi üzerine soruşturma başlatıldı. Peker'in hükümet yanlısı gazeteciler Hadi ve Süleyman Özışık ile Veyis Ateş hakkındaki kendisiyle arabuluculuk girişimi ve diğer iddiaları ise mafya-devlet-medya ilişkilerini gözler önüne serdi.

Medyaya yönelik yargısal baskılar bu dönemde de hız kesmeden devam etti. Expression Interrupted platformunun takip ve izleme çalışmalarına göre rapora konu iki aylık dönemde Türkiye'de [cezaevinde bulunan gazeteci sayısı](#) 68'den 65'e geriledi. Bu dönemde tahliye olan üç gazeteciden ikisi (Cuma Ulus ve Erkan Acar) cezaevinde neredeyse beş yıl kaldıktan sonra cezalarının tamamlanması üzerine serbest bırakıldı.

Yargılamalar Mayıs ayında Covid-19 salgını nedeniyle ilan edilen 17 günlük tam kapanma dönemi haricinde devam etti. Pek çok gazeteci hakkında ise soruşturma başlatıldı ve yeni davalar açıldı. Mayıs ve Haziran'ı kapsayan iki aylık sürede 109 gazeteci toplam 51 davada hâkim karşısına çıkarken bunlardan dördü hakkında toplam 9 yıl 8 ay 2 gün hapis cezası verildi. En az dört gazeteci hakkında yeni dava açıldı, altı gazeteci hakkında ise soruşturma başlatıldı.

Mayıs ve Haziran'ı kapsayan iki aylık dönemde 51 davada toplam 109 gazeteci yargılandı. 4 gazeteci hakkında toplam 9 yıl 8 ay 2 gün hapis cezası verildi. En az 4 gazeteciye yeni dava açıldı, 6 gazeteci hakkında soruşturma başlatıldı

Rapora konu dönemde Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından hazırlanan ve içerdiği muğlak ve keyfi kriterler nedeniyle eleştirilen yeni Basın Kartı Yönetmeliği yürürlüğe girerken bir yandan da Nisan

ayı sonunda yayımlanan ve gösterilerde ses ve görüntü alınmasını engelleyen Emniyet genelgesi uygulanmaya başlandı. Genelgeyi gerekçe gösteren polisler 1 Mayıs ve 26 Haziran Onur Yürüyüşü esnasında hem göstericilere hem de gösterileri takip etmeye çalışan gazetecilere yönelik yoğun engelleme ve şiddet uyguladı. Görevini yapmaya çalışan gazeteciler polisin fiziksel müdahalelerine maruz kaldı, kimi gözaltına alındı, kiminin elinden telefonu alınıp yere atıldı. AFP foto muhabiri Bülent Kılıç'ın Taksim'de düzenlenen yasaklı Onur Yürüyüşü esnasında polisler tarafından yere yatırılıp sırtına ve boynuna bastırılarak gözaltına alınması ve bu esnada "nefes alamıyorum" diye bağırdığının duyulması artan fiziksel şiddet ve engellemelerin sembolü haline geldi. Gazeteci örgütleri ve gazeteciler "Nefes Alamıyoruz" sloganıyla İstanbul, Ankara ve İzmir'de polis şiddeti ve engellemeleri protesto etti.

Rapora konu Mayıs ve Haziran aylarında en az beş gazeteci sivil kişiler tarafından fiziksel saldırıya uğradı; onlarcası ise görevleri başında polis şiddeti ve engellemesine maruz kaldı, en az ikisi bu esnada gözaltına alındı.

Mayıs ve Haziran aylarında en az beş gazeteci fiziksel saldırıya uğradı; onlarcası ise görevleri başında polis şiddeti ve engellemesine maruz kaldı

Bu iki aylık dönemde AİHM gazeteciler Banu Güven, Tunca Öğreten, Mahir Kanaat ve Ali Bulaç'ın başvurularında Türkiye'ye karşı ihlal kararı verirken Avrupa Konseyinin ısrarlı çağrılarına rağmen Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş kararları uygulanmamaya devam etti. Yine aynı dönemde Anayasa Mahkemesi RTÜK'ün internet üzerinden yapılan yayınları kontrol ve denetleme yetkisine dair yasal düzenlemenin iptali için ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından yapılan başvuruyu reddetti. Anayasa Mahkemesi Hayko Bağdat ve *Yeni Akit* gazetesi başvurularında ise ihlal kararları verdi.

Son yıllarda hükümetin muhalif medya kuruluşlarını mali olarak baskı altında tutmak amacıyla giderek araçsallaştırdığı Radyo

ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu (BİK) bu dönemde de orantısız bir biçimde muhalif medya kuruluşlarını hedef alan cezalar vermeye devam etti. Ortaya çıkan rapor ve veriler bu iki kurumun ellerindeki imkanları kullanarak hükümet yanlısı yayın yapan medya kuruluşlarını ödüllendirdiğini ortaya koyarken kamu kuruluşlarının da reklam bütçelerini iktidar yanlısı gazetelere aktardığı belgelendi. Rapora konu dönemde *Evrensel* ve *Yeni Asya* gazetelerinin ilan yayımlama hakkını durduran BİK kararları yürürlükte kalmaya devam etti. Bu iki gazete halen resmi ilan yayımlama haklarını kalıcı olarak kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya.

YASAL DÜZENLEMELER VE SİYASİ GELİŞMELER

Rapora konu dönemde ifade ve basın özgürlüğü atmosferini etkileyen mevzuat değişiklikleri arasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2019 yılında ilan ettiği Yargı Reformu Stratejisi kapsamında hazırlanan 4. Yargı Reform Paketi ve yeni Basın Kartı Yönetmeliği yer aldı. Hükümetin basın özgürlüğüne yönelik politikasına bakıldığında ise gazeteciler üzerindeki siyasi baskının medya kuruluşlarını ve bizzat gazetecileri hedef alan açıklamalar ve işten çıkarmalarla bu dönemde de devam ettirildiği görülebilir.

4. Yargı Reform Paketi

Hükümet, 2019'da ilan edilen Yargı Reformu Strateji Belgesi çerçevesinde "reform" adımlarını bu raporlama sürecinde de devam ettirdi. Belge kapsamında hazırlanan ve kamuoyunda 4. Yargı Reform Paketi olarak bilinen Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifi hükümet tarafından bu dönemde Meclise sunuldu ve Adalet Komisyonunda kabul edilerek yasalaşması için Genel Kurula yollandı. Yedi ayrı kanunda düzenleme öngören kanun teklifi 27 maddeden oluşuyor. Teklife göre;

- Sulh Ceza Mahkemelerinin tutuklama ve adli kontrol kararlarının denetimine "dikey itiraz" yöntemi getiriliyor. Buna göre Sulh Ceza Hâkimliğinin tutuklama ve adli kontrole ilişkin verdiği karara karşı itirazlar Asliye Ceza Mahkemesince incelenecek.
- Tutuklama kararlarında adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını gösteren deliller somut olayda gösterilecek ve kararda yer alacak.
- Terör suçları, soykırım, insanlığa karşı suçlar, kasten adam öldürme ve çocuğun cinsel istismarının da aralarında bulunduğu "katalog suçlar" olarak nitelenen suçlarda tutuklama için "somut delil" aranacak. Bu madde, somut delil koşulunun çocuğun cinsel istismarı

vakalarında uygulamada cezasızlığa yol açacağı gerekçesiyle eleştirilerin hedefi oldu.

Hukukçulara göre ise, önemli olan bu değişikliklerin yargı tarafından nasıl uygulanacağı. Zira Türkiye'de yıllardır "yargı reformu" adı altında yapılan düzenlemelerin şu ana kadar kapsamlı bir değişiklik getirmedeği ortada. Konuyla ilgili daha ayrıntılı değerlendirmelere "[Pansuman](#)" Niteliğinde [Yargı Paketleriyle Demokrasi Gelir mi?](#) başlıklı yazımızdan ulaşabilirsiniz.

Basın Kartı Yönetmeliği

Rapora konu dönemde basın kartlarına dair önemli bir mevzuat değişikliği yaşandı. Bilindiği üzere, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesinin ardından 2018'de Basın Kartı Yönetmeliği'nde yapılan tartışmalı değişiklikler 1 Nisan 2021'de Danıştay tarafından "muğlak ve keyfi" oldukları gerekçesiyle iptal edilmiş, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun bunun üzerine "daha iyisini" yapacaklarını ilan ederek "Görevde olduğumuz müddetçe 'gazetecilik' adı altında 'terörizm propagandası' yapanlarla mücadele edeceğiz" demişti. 21 Mayıs tarihinde Altun'un bahsettiği düzenlemeler Basın Kartı Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in Resmî Gazete'de yayımlanmasıyla yürürlüğe girdi. Yenilenmiş yönetmelikle basın kartı almak için gerekli şartlara "suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, örgüt üyesi olmak veya örgüte yardım etmek suçlarından hüküm giymemiş olma" zorunluluğu eklendi. Sürekli basın kartları ile ilgili maddedeki değişikliklere göre ise;

- Taşdığı sıfatın saygınlığına gölge düşürebilecek yöntem ve tutumlar sergilemek suretiyle basın meslek onurunu zedeleyecek şekilde faaliyette bulunması,
- Milli güvenliğe ve kamu düzenine açıkça aykırı faaliyetlerde bulunması veya bu faaliyetlere açıkça destek vermesi
- Şiddet ve terörü özendirerek, her türlü örgüt suçları ile mücadeleyi etkisiz kılacak içerik oluşturması,

- Suça tahrik veya teşvik edecek ve suç ile mücadeleyi etkisiz kılacak faaliyetlerde bulunması hallerinde komisyon tarafından yapılacak inceleme ve değerlendirme sonucunda, ilgili kişilerin sürekli nitelikte basın kartlarının iptaline karar verilebilir.

Türkiye'de 2016 darbe girişiminin ardından bugüne kadar binlerce gazetecinin basın kartı iptal edildi, yüzlercesi ise mevcut kartlarının yenilenmesini bekliyor. Gazetecilik örgütlerine göre de yeni yönetmelikle basın kartı sahibi olmanın koşulları bir kez daha keyfi ve siyasi kriterlere bağlandı. Bu konuda daha ayrıntılı görüşlere *Bir "Makbul Gazeteci" Belirleme Aracı Olarak Basın Kartı Yönetmeliği* başlıklı yazımızdan ulaşabilirsiniz.

Siyasetçilerin Açıklamaları ve Siyasi Baskılar

Rapora konu iki aylık dönemde hükümetin ana akım medya kuruluşları üzerindeki sıkı kontrolü devam etti. Bağımsız ya da muhalif görüşlü medya kuruluşları ise siyasi liderlerin açıklamalarının hedefi oldu, iktidar yetkililerinin eleştirdiği gazeteciler işlerini kaybetti. Medya kuruluşları ve gazetecileri hedef alan siyasi baskılar bir yandan gazetecilerin güvenliğine yönelik tehditlerin artmasına sebep olurken bir yandan da sansür ve oto-sansür ortamının güçlenmesine katkıda bulundu. Mayıs ve Haziran aylarının bu kapsamda öne çıkan gelişmeleri şöyle:

MHP tarafından hedef alınan HaberTürk TV'de istifa ve görevden

alma: 4 Mayıs tarihinde, iktidar ortağı Milliyetçi Halk Partisinin (MHP) Genel Başkan Yardımcısı İzzet Ulvi Yönter, HaberTürk TV'de yayımlanan ve parti lideri Devlet Bahçeli'nin Anayasa değişikliği önerisinin tartışıldığı bir program nedeniyle programın sunucusu Ebru Baki'yi hedef alan ve hakaret içeren bir [sosyal medya paylaşımı](#) yaptı. Baki'yi "alaycı gülümsemesiyle gerçekleri çarpıtan sözde bir gazeteci" olarak niteleyen ve "Konuklarını MHP düşmanları arasından seçmesi tam bir kokuşmuşluktur" ifadelerine yer veren paylaşımın ardından HaberTürk TV Ankara Temsilcisi Bülent Aydemir Yönter'i eleştirdi ve Yönter'i ve MHP'yi özür dilemeye davet etti. Ancak Aydemir'in tepkisinin ardından bu kez de MHP Medya, Tanıtım ve

Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı İsmail Özdemir Twitter üzerinden Aydemir'i hedef alan bir [açıklama](#) yaptı. "Siz kimsiniz, hangi ölçü ve yüzle MHP ve Sayın Genel Başkanımızı özür dilemeye davet ediyorsunuz" diyen Özdemir, MHP olarak HaberTürk'ten de yanıt beklediklerini belirtti.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli de "#HaberTürkTVizlemiyorum" etiketi ile HaberTürk TV'ye karşı boykot kampanyası [başlattı](#). #HaberTürkTVizlemiyorum" etiketi Twitter'daki Trending Topic listesinde birinci sırada yer aldı.

MHP ile yaşanan kriz sonrası TV yönetiminde yaşanan tartışmaların ardından Ankara Temsilcisi Bülent Aydemir işten çıkarıldı. Genel Yayın Yönetmeni Kürşat Oğuz ise istifa etti.

İçişleri Bakanı, Peker haberleri nedeniyle Cumhuriyet ve BBC'yi

hedef aldı: İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, suç örgütü lideri Sedat Peker'in videolarındaki iddialara ilişkin bir haber yayımlayan *Cumhuriyet* gazetesini tehdit etti. Kişisel Twitter hesabından yaptığı [paylaşım](#)da Soylu, "Bir mafya pisliğinin hezeyanlarıyla terörle mücadele tarihimizin en Şanlı Komutanına çamur atan, ortakları HDPKK için intikam alan, Cumhuriyet gazetesini; Sizin tarihiniz, derin, kirlili ve karanlık ilişkiler tarihidir. Türkiye eski Türkiye değil. Hesabını hukuk önünde vereceksiniz" dedi. Soylu, aynı konudaki bazı iddiaları haberleştiren BBC Türkçe'yi de **hedef aldı**. Soylu, "Sürdürülebilir dezenformasyon var. BBC Türkçe dezenformasyon kanalıdır. Hem ekonomik hem siyasi dezenformasyon kanalıdır" ifadelerini kullandı.

Bakanlara Süleyman Soylu hakkında soru soran AA muhabiri

işten çıkarıldı: Anadolu Ajansı (AA) muhabiri Musab Turan, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'ye Sedat Peker'in ifşaları sonrasında hükümetin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkında bir adım atmamayı planlayıp planlamadığını sormasının ardından işten çıkarıldı. Turan hakkında ayrıca Anadolu Ajansı tarafından "herhangi bir terör örgütüne üye olup olmadığının araştırılması

amacıyla" suç duyurusunda bulunuldu. Anadolu Ajansı tarafından yapılan açıklamada Turan'ın gri pasaport ve basın kartının iptali için ilgili kurumlara bildirim yapıldığı da belirtildi. Bunlara ek olarak Turan, yayımladığı bir [videoda](#) Ülker'de çalışan eşinin de işten çıkarıldığını duyurdu. Ülker yetkilileri ise Turan'ın eşinin iş performansının yeterli görülmemesi nedeniyle işten çıkarıldığını [savundu](#).

MHP sözcüleri muhalif gazeteci ve gazeteleri hedef aldı: Rapora konu dönemde iktidar ortağı MHP yetkilileri muhalif gazete ve gazetecileri hedef alan çok sayıda sosyal medya paylaşımında bulundu.

Sözcü gazetesi yazarı Emin Çölaşan, MHP'nin Anayasa taslağına dair eleştirel bir yazısı nedeniyle partinin Medya, Tanıtım ve Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı İsmail Özdemir tarafından [hedef alındı](#). Özdemir, "Emin Çölaşan ve zihniyetinde ülkemiz ve milli menfaatlerimiz için mücadele anlamında mertlik payesi bulunmazken, sinsilik ve tuzak kültürü olabilir, ancak herkesi kendisi gibi zannetmemelidir!" ifadelerini kullandı.

Özdemir bir başka sosyal medya [paylaşımında](#) *Cumhuriyet*, *Sözcü* ve *Karar* gazetelerini hedef alırken Genel Başkan Yardımcısı İzzet Ulvi Yönter de Bahçeli'yi eleştiren *Yeni Akit* gazetesi yazarı Kenan Alpay'a yönelik "azılı Türk düşmanı" ve "şeytana piyonluk yaptığından günah ve ihanet çukurunun dibindedir" [ifadelerini kullandı](#).

MHP lideri Devlet Bahçeli'nin basın danışmanı Yıldırım Çiçek Twitter hesabı üzerinden yaptığı bir [paylaşımında](#) *Cumhuriyet* gazetesine yönelik olarak "Cumhuriyet gazetesi Türkiye Cumhuriyetini yıkmak isteyenlerin sesidir, nefesidir, yuvasıdır!" dedi.

MHP Genel Başkan Yardımcısı Semih Yalçın *Sözcü*, *Karar* ve *Yeniçağ* gazetelerini [hedef alırken](#) MHP Hukuk ve Seçim İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Feti Yıldız da Twitter hesabından yaptığı [paylaşımında](#) Cumhuriyet Vakfı Başkanı Alev Coşkun'u bir köşe yazısı nedeniyle "bölücü hainleri kollamak"la suçladı.

AİHM VE YÜKSEK YARGI KARARLARI

AİHM Kararları

Uygulanmayan kararlar: Kavala, Demirtaş ve diğerleri

Rapora konu dönemde, Türkiye tarafından AİHM'nin tutuklu iş insanı Osman Kavala ve tutuklu HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş davalarında verdiği kararların uygulanmasına dönük herhangi bir adım atılmadı. 7-9 Haziran'daki toplantısında konuyu bir kez daha ele alan AİHM kararlarının uygulanmasından sorumlu Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Demirtaş davasında güçlü bir çağrıda [bulunmazken](#) Mayıs 2020'de kesinleşen ve o tarihten beri uygulanmayı bekleyen Kavala kararı konusunda ise kararın uygulanmamaya devamı halinde Türkiye hakkında son derece nadir olarak başvuru ihlal prosedürü süreci de dahil olmak üzere gerekli yaptırımların uygulanacağını [duyurdu](#).

Bakanlar Komitesi bu iki davaya ek olarak uzun yıllardır Türkiye tarafından uygulanmayan ifade özgürlüğü ihlali kararlarını da gözden geçirdi. *Öner ve Türk v. Türkiye, Nedim Şener v. Türkiye, Altuğ Taner Akçam v. Türkiye, Artuğ ve Güvener v. Türkiye ve Işıkırık v. Türkiye* olarak bilinen gruplarda toplanan bu davalar hakkında Bakanlar Komitesi Türkiye'ye uygulama çağrılarını ve bilhassa gazetecilere yönelik soruşturma ve davalarda ayrıntılı istatistiksel bilgi talebini yineledi. Komitenin yıldır uygulanmayı bekleyen bu dava gruplarına yönelik aldığı kararlarla ilgili ayrıntılı değerlendirmemizi [Avrupa Konseyi: Ceza Yasalarının Kötüye Kullanımına Son Verilmeli, TCK 220, 299 ve 301 Değişmeli](#) başlıklı yazımızdan okuyabilirsiniz.

Yeni kararlar: Banu Güven, Tunca Öğreten, Mahir Kanaat ve Ali Bulaç

AİHM, gazeteci Banu Güven ve akademisyenler Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak'ın yolsuzluk iddiaları haberleriyle ilgili yayın yasağına karşı yaptıkları ortak başvuruyla ilgili [kararını](#) 4 Mayıs'ta açıkladı. Mahkeme, 17-25 Aralık 2013 soruşturmalarıyla ilgili olarak dört bakan hakkındaki yolsuzluk iddialarını araştırmak üzere kurulan Meclis Araştırma Komisyonu ile ilgili haber yapılmasının

yasaklanmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmetti. Karar gereği Türkiye, Banu Güven'e mahkeme masrafı olarak bin 500 Euro ödeyecek. Mahkeme Akdeniz ve Altıparmak'ın aynı konudaki başvurusunu ise oy çokluğu ile reddetti.

AİHM, 18 Mayıs'ta açıkladığı [Tunca Öğreten ve Mahir Kanaat kararında](#), dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak'ın 2016 yılında RedHack tarafından sızdırılan e-maillerinin haberleştirilmesi nedeniyle tutuklanan gazeteciler Tunca Öğreten ve Mahir Kanaat'in özgürlük ve güvenlik hakkı ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetti. Karar gereği Türkiye Öğreten'e 5 bin 700 Euro tutarında maddi tazminat, davacıların her birine 14 bin Euro tutarında manevi tazminat ve 2 bin 250 Euro mahkeme masrafı ödeyecek.

8 Haziran'da açıkladığı [Ali Bulaç kararında](#) ise AİHM, kapatılan *Zaman* gazetesinin eski köşe yazarı Bulaç'ın "Zaman davası" kapsamındaki tutukluluğu nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakkı ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetti. AİHM, Türkiye'yi Bulaç'a 12 bin 240 Euro tutarında manevi tazminat ödemeye mahkûm etti.

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi (AYM) rapora konu dönemde basın ve ifade özgürlüğüne yönelik çeşitli başvuruları karara bağladı. Bu kararlardan bazıları şöyle:

CHP'nin RTÜK başvurusu: Rapora konu dönemde Anayasa Mahkemesinin RTÜK'ün internet üzerinden yapılan yayınları denetleme yetkisini destekleyen bir kararı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. CHP milletvekilleri tarafından yapılan başvuru internet üzerinden yapılan radyo ve televizyon yayınlarının yönetmelikle RTÜK iznine bağlanması ve RTÜK tarafından denetlenmesine ilişkin 2018 tarihli yasal düzenlemenin iptalini talep ediyordu. Karar oy çokluğuyla alınırken AYM Başkanı Zühtü Arslan, Başkanvekili Hasan Tahsin Gökcan ve eski Başkanvekili Engin Yıldırım dahil beş üye, "ifade ve basın

özgürlüğünün ancak kanunla sınırlandırılabilceği" ilkesi gereğince yayın lisansı verilmesi ve yayınların denetlenmesine ilişkin usul ve esasların kanunla değil yönetmelikle belirlenmesinin Anayasaya aykırı olduğunu belirterek karara itiraz etti. İnternet yayınlarında sansür endişelerine neden olan düzenleme 2019 yılında yürürlüğe girmişti. 7 Mayıs'ta Resmî Gazete'de yayımlanan 3 Mart 2021 kararın tam metnine [buradan](#) ulaşılabilir.

Hayko Bağdat başvurusu: AYM 26 Mayıs tarihli [kararında](#), gazeteci Hayko Bağdat'ın eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'e hakaret ettiği suçlamasıyla tazminat ödemeye mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğü ihlali olduğuna hükmetti. Gökçek, "Melih Gökçek Ermeniymiş, sana resmen Ermeni dedim, Dava aç bence Melih Gökçek. Melih Gökçek iğrenç bir adam" ifadelerini içeren tweeti nedeniyle Bağdat hakkında Mart 2015 tarihinde "ifadelerin hakaret içerdiği ve bu sözler ile kişisel haklarına saldırıda bulunduğu" iddiasıyla manevi tazminat davası açmış, Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi de Bağdat'ın Gökçek'e 2 bin 500 TL manevi tazminat ödemesine karar vermişti. AYM ihlal kararında Bağdat'ın manevi tazminat ödemesine karar verilmesinin "demokratik toplumun vazgeçilmez bir unsuru olan siyasilere söylem ve faaliyetlerine ilişkin eleştiri ve bilgilendirme ortamına zarar verebileceğini" belirtti.

Hacı Yakışıklı ve Diğerleri başvurusu: AYM aynı tarihte açıkladığı bir diğer [kararında](#), hükümet yanlısı *Yeni Akit* gazetesinin muhabiri Hacı Yakışıklı, sahibi Ramazan Fatih Uğurlu ve yayıncısı Uğurlu Gazetecilik Basın Yayın Matbaacılık Reklamcılık Limitet Şirketi tarafından yapılan başvuruyu sonuca bağladı. AYM, gazetede 2013 yılında yayımlanan bir haber nedeniyle başvuru aleyhine tazminata hükmedilmesinin ifade ve basın özgürlüğü ihlali olduğuna hükmetti. Davaya konu olan haberde bir 10. sınıf öğrencisinin başörtüsü takması nedeniyle okuldaki bazı öğretmenlerinin baskısına maruz kaldığı iddia edilmiş, söz konusu öğretmenler "sırf egolarını tatmin etmek için kin ve nefretlerini kusarcasına başörtülülere karşı düşmanlık yapmakla" suçlanmış, haberde fotoğrafıyla birlikte ismi yayımlanan bir öğretmen de

kişilik haklarının zedelendiği suçlamasıyla başvuruçular hakkında tazminat davası açmıştı. Yargılama sonucunda Yakışıklı ve diğer başvuruçuların 5 bin TL tazminat ödemesine hükmedilmişti. AYM ihlal kararında başvuruçuların mahkûmiyetine gerekçe gösterilen ifadelerin “ağır bir eleştiri mahiyetinde olduğu, kamusal faydası olan bir tartışmayla ilgisi bulunduğu ve sebepsiz saldırı teşkil etmediğine” hükmetti.

Yargıtay Kararları

Ahmet Turan Alkan kararı: Yargıtay 16. Ceza Dairesi, kapatılan *Zaman* gazetesi eski köşe yazarı Ahmet Turan Alkan hakkında “örgüt üyeliği” suçlamasıyla verdiği onama kararını **bozdu**. Alkan'ın eylemlerinin “örgütün hiyerarşik yapısına dahil olmaksızın yardım” suçunu oluşturduğuna hükmeden Daire, dosyayı yeniden yargılama için İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesine gönderdi. Dairenin bozma kararını Mart 2021'de aldığı öğrenildi.

“Zaman davası” olarak bilinen ve kapatılan *Zaman* gazetesinin yazar ve editörlerinin terör suçlamalarıyla yargılandığı davanın temyiz incelemesini 24 Eylül 2020 tarihinde tamamlayan Yargıtay 16. Ceza Dairesi, Alkan ile birlikte Mustafa Ünal ve İbrahim Karayeğen'e “örgüt üyeliği” suçlamasıyla verilen cezaları onamıştı. Alkan'ın avukatının itirazı üzerine onama kararını değerlendiren Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 12 Şubat 2021 tarihinde karar düzeltme talebiyle dosyayı Daireye gönderdi. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı düzeltme talebiyle gönderdiği itiraz yazısında; Alkan'ın “FETÖ silahlı terör örgütü” hakkında birçok eleştiri yazısı yazdığını, *Zaman* gazetesinde herhangi bir idari görevinin bulunmadığını ve kaleme aldığı yazılar dışında örgütün üyesi olduğu yönünde dosyada herhangi bir delil bulunmadığını belirterek sanığın eylemlerinin “hiyerarşik yapısına dahil olmamakla birlikte FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne yardım etmek” suçunu oluşturacağını ifade etti. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazını değerlendiren Daire, delillerin yanlış değerlendirilmesi sonucunda suç vasfında yanlıya düşüldüğü gerekçesiyle, Alkan hakkında “örgüt üyeliği” suçundan verilen hükmün bozulmasına karar verdi. Alkan ilk yargılama

sonunda "terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla 8 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırılmış, dava kapsamında iki yıl tutuklu kalmıştı. Yargıtay'ın son kararıyla Alkan hakkında yeniden yargılama yolu açılmış oldu.

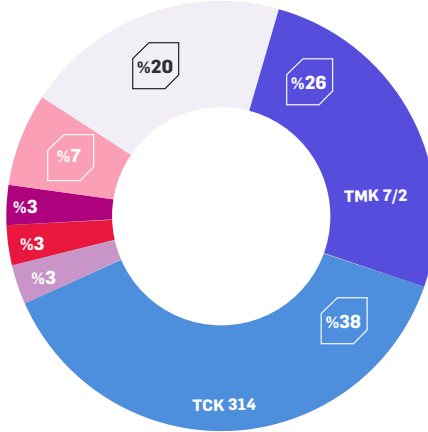
Yeniden yargılama kapsamında, haklarındaki mahkûmiyet kararları bozulan köşe yazarları Ali Bulaç, Mümtazer Türköne ve Şahin Alpay ile hakkındaki beraat kararı bozulan editör Mehmet Özdemir yargılanıyor. Yeniden yargılamanın ilk duruşması 13 Nisan 2021'de görüldü. İkinci duruşma Eylül'de görülecek.

YARGISAL İHLALLER

Rakamlarla Gazeteci Yargılamaları: Davalar, Cezalar, Beraatler

Mayıs ve Haziran aylarında yargılamalar basın ve ifade özgürlüğüne yönelik en ağır kısıtlama araçlarından biri olmayı sürdürdü. Bu iki aylık sürede toplam 109 gazeteci 51 davada sanık olarak yargılandı. Dört gazeteci hakkında toplam 9 yıl 8 ay 2 gün hapis cezası verildi. Altı gazeteci ise haklarındaki suçlamalardan beraat etti.

Gazeteci davalarında en sık kullanılan suçlamalar

Gazetecilere yargılandıkları davalarda en sık olarak terör suçlamaları yöneltildi. Terör suçlamalarının ardından en yaygın olarak kullanılan suçlamaların ise "Cumhurbaşkanına hakaret" ve "kamu görevlisine hakaret" olduğu görüldü. Expression Interrupted tarafından yürütülen dava takip ve açık kaynak takip çalışmaları sonucunda elde edilen

verilere göre, Mayıs ve Haziran aylarında görülen 51 davanın 26'sında gazetecilere TCK 314 kapsamında "terör örgütü üyeliği" (TCK 314/2) ve "terör örgütü kurmak ve yönetmek" (TCK 314/1) suçlamaları yöneltildi. Toplam 18 davada yargılanan gazeteciler hakkında "terör örgütü propagandası" (TMK 7/2) suçlaması kullanılırken ikişer davada da "terörle mücadelede görev alanları hedef göstermek" (TMK 6/1) ve "terör örgütlerinin açıklamalarını basmak veya yayımlamak" (TMK 6/2) suçlamaları kullanıldı. Toplam beş davada gazeteciler "Cumhurbaşkanına hakaret" (TCK 299), iki davada da "kamu görevlisine hakaret" (TCK 125) etmekle suçlandı.

Rapora konu dönemde ayrıca dört gazeteci hakkında çeşitli suçlamalarla beş yeni dava açıldı. Bu davalardan ikisi aynı dosyada birleştirildi.

İlk derece mahkemelerindeki yargılamalara ek olarak istinaf mahkemeleri de bu dönemde çok sayıda gazeteci davasını ele aldı. İstinaf mahkemeleri bir gazeteci hakkında verilen mahkûmiyet kararını onadı, sekiz gazeteci hakkında ise ilk derece mahkemelerinde verilen mahkûmiyet kararlarını bozmak ya da beraat kararlarını onamak suretiyle beraate hükmetti.

Yine aynı dönemde toplam iki davada ise üç gazeteci sanık olarak değil gazeteci olarak maruz kaldıkları ihlaller nedeniyle müşteki olarak hâkim karşısına çıktı.

Yargılamalarla ilgili ay bazlı istatistikler şöyle:

Mayıs 2021

Mayıs ayı içerisinde görülmesi beklenen davaların büyük bir kısmı 29 Nisan – 17 Mayıs 2021 tarihleri arasında Covid-19 salgınıyla mücadele amacıyla ilan edilen tam kapanma tedbirleri kapsamında görülmeden ertelendi. Tam kapanma döneminin sona ermesinin ardından Mayıs ayında toplam 13 gazeteci davası görüldü; bu davalarda toplam 15 gazeteci yargılandı. Davaların 11'i ileri tarihlere ertelenirken ikisi sonuçlandı.

2021 MAYIS

Yargılanan gazeteci sayısı	15
Dava sayısı	13
Ertelenen dava sayısı	11
Sonuçlanan dava sayısı	2
Mahkûmiyet kararı verilen dava sayısı	1
Beraat kararı verilen dava sayısı	1
Yeni dava sayısı	2

Sonuçlanan iki davada gazeteci ve yönetmen Ruhi Karadağ “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezası alırken aynı suçlamayla yargılanan gazeteci Melis Alphan ise beraat etti.

Mayıs ayında görülen 13 davanın dokuzunda gazetecilere “terör örgütü üyeliği (TCK 314/2), birinde “terör örgütü kurmak ve yönetmek” (TCK 314/1) suçlamaları yöneltilirken beş davada ise yargılanan gazeteciler “terör örgütü propagandası” yapmakla suçlandı.

Yine Mayıs ayında iki gazeteci (Deniz Yücel, Yılmaz Özdil) hakkında ise yeni dava açıldı. Alman *Die Welt* gazetesi eski Türkiye temsilcisi Deniz Yücel'e 2016 yılında yayımlanan iki yazısı gerekçe gösterilerek “Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini alenen aşağılama” (TCK 301/1) suçlamasıyla 2 yıla kadar hapis istemiyle dava açılırken *Sözcü* gazetesi yazarı Yılmaz Özdil hakkında da Aralık 2020'de yayımlanan “Yobazın Tehdidi” başlıklı yazısı nedeniyle yazıda adı geçen Yalova Üniversitesi öğretim üyesi Ebubekir Sifil'in şikayeti üzerine “alenen hakaret etmek” (TCK 125) suçlamasıyla 2 yıl 4 aya kadar hapis talebiyle dava açıldı.

Haziran 2021

Haziran ayında toplam 94 gazetecinin yargılandığı 38 dava görüldü.

Bu davaların 31'i ileri tarihlere ertelenirken yedisi sonuçlandı. Sonuçlanan davaların dördünde toplam beş gazeteci (Melike Aydın, Alican Uludağ, Olcay Büyüктаş Akça, Cem Bahtiyar, Mustafa Sönmez) beraat ederken üç gazeteci (Ozan Kaplanoğlu, Hakkı Boltan, İsmail Çoban) ise toplam 8 yıl 5 ay 2 gün hapis cezasına çarptırıldı.

2021 HAZİRAN

Yargılanan gazeteci sayısı	94
Dava sayısı	38
Ertelenen dava sayısı	31
Sonuçlanan dava sayısı	7
Mahkûmiyet kararı verilen dava sayısı	3
Beraat kararı verilen dava sayısı	4
Yeni dava sayısı	3
Gazetecilerin şikayetçi olduğu dava sayısı	2

BursaMuhalf.com yerel haber sitesinin imtiyaz sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ozan Kaplanoğlu, Türkiye'nin Afrin'e yönelik askeri harekâtına karşı Bursa'da yapılan bir basın açıklamasını haberleştirdiği için yargılandığı davada "terör örgütü propagandası yapmak" suçlamasıyla 1 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasına çarptırıldı. Gazeteci ve Özgür Gazeteciler İnisyatifi (ÖGi) eski sözcüsü Hakkı Boltan, 2016'daki sokağa çıkma yasakları sırasında Cizre'de sığındığı binanın bodrum katında öldürülen *Azadiya Welat* gazetesi eski Yazı İşleri Müdürü Rohat Aktaş hakkında yaptığı bir basın açıklaması nedeniyle yargılandığı davada "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla

1 yıl 2 ay 17 gün, "kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret" (TCK 125) suçlamasıyla da 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. Son olarak, 2016 yılında KHK ile kapatılan Kürtçe gazete *Azadiya Welat*'in eski Sorumlu Yazı İşleri Müdürü İsmail Çoban, gazetede 2013 yılında yayımlanan 15 haber ve yazı gerekçe gösterilerek "örgüt propagandası" suçlamasıyla yeniden yargılandığı davada "zincirleme şekilde örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 4 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Haziran ayında görülen 38 davada gazetecilere karşı en çok "terör örgütü üyeliği" (16 dava), "terör örgütü propagandası" (13 dava) ve "Cumhurbaşkanına hakaret" (beş dava) suçlamaları yöneltildi. İkişer davada ise "terörle mücadelede görev alanları hedef haline getirmek" (TMK 6/1), "terör örgütlerinin açıklamalarını basmak ya da yayınlamak" (TMK 6/2), ve "kamu görevlisine hakaret" (TCK 125) suçlamaları kullanıldı.

Yine Haziran ayında üç gazeteci (Alican Uludağ, Ayşe Kara, Deniz Yücel) hakkında ise yeni dava açıldı. Gazeteci Alican Uludağ hakkında, Mart 2020'de tutuklanan ve aralarında Hülya Kılınç, Barış Terkoğlu ve Barış Pehlivan'ın da olduğu gazetecilerin tutukluluk incelemesinin gazetecilerden ve avukatlarından habersiz yapılmasını eleştirdiği bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle "kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret" suçlamasıyla 2 yıl 4 aya kadar hapis istemiyle dava açıldı. Demokratik Toplum Kongresi'ne (DTK) yönelik bir soruşturma kapsamında Haziran 2020'de gözaltına alınan ve adli kontrol şartıyla serbest bırakılan gazeteci Ayşe Kara hakkında "örgüt üyeliği" suçlamasıyla dava açıldı. Son olarak ise gazeteci Deniz Yücel hakkında 2016'da yayımlanan bir yazısında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yönelik kullandığı "darbeci" ifadesi nedeniyle "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla dava açıldı. Dosya, Yücel hakkında Mayıs ayında "Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini alenen aşağılama" (TCK 301) suçlamasıyla açılan davayla birleştirildi.

Aynı dönemde üç gazetecinin (Beyza Kural, İdris Yılmaz, Erhan Akbaş) şikayetiyle açılan iki dava da görüldü. Görevlerini yaparken söz

konusu gazetecilere yönelik ihlallerde buldukları gerekçesiyle kamu görevlisi ya da özel şahıslara yönelik açılan bu davalar ileri tarihlere ertelendi.

Haziran ayında ilk derece mahkemelerinde görülen davalara ek olarak istinaf mahkemeleri de gazeteci davalarını görüştü. Bu dönemde dört davayı karara bağlayan istinaf mahkemeleri gazeteci Sabiha Temizkan hakkında daha önce "terör örgütü propagandası" suçlamasıyla verilen hapis cezası kararını bozup Temizkan'ın beraatine hükmetti. Gazeteciler Ömer Çelik, Çağdaş Kaplan, Selman Çiçek, Abdulvahap Taş, İnan Kızılkaya, Kemal Sancılı ve Hamza Gündüz'ün yargılandığı davada ilk derece mahkemesince verilen beraat kararlarını onayan istinaf mahkemeleri, gazeteci Sinan Aygül hakkında ilk derece mahkemesince verilen mahkûmiyet kararını ise hapis cezasının süresini 10 aydan beş aya indirerek onadı. Yazar Aslı Erdoğan'ın *Özgür Gündem* gazetesi danışma kurulundaki rolü nedeniyle yargılandığı davada ilgili istinaf mahkemesi Erdoğan hakkında "terör örgütü propagandası" suçlamasıyla verilen düşme kararının bozulmasına hükmetti.

Gözetli ve Soruşturmalar

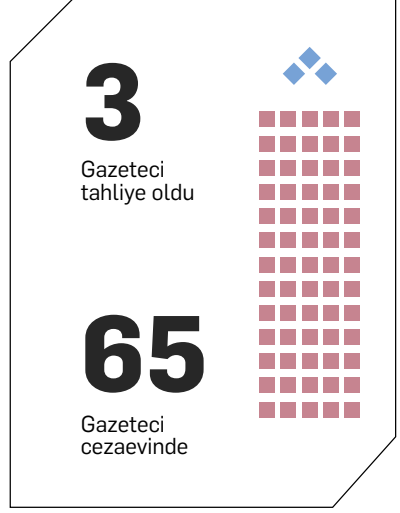
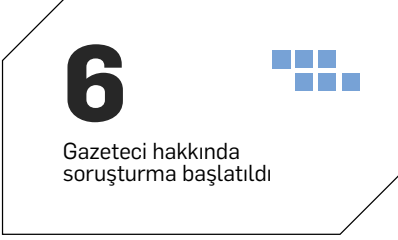
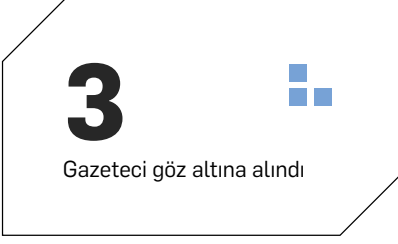
Rapora konu Mayıs ve Haziran aylarında en az üç gazeteci (Ersin Özgül, Bülent Kılıç, Ceylan Şahinli) hakkında gözetli işlemi uygulandı.

Pir Haber Ajansı PİRHA İzmir muhabiri Ersin Özgül "örgüt üyeliği" ile suçlandığı Diyarbakır merkezli olarak yürütülen Demokratik Toplum Kongresi soruşturması kapsamında 5 Mayıs'ta gözetilme alındı. Mezopotamya Ajansı muhabiri Ceylan Şahinli Ankara'da yasaklanan 1 Mayıs gösterilerini takip ederken, AFP foto muhabiri Bülent Kılıç ise 26 Haziran'da İstanbul'da yasaklanan Onur Yürüyüşüne yönelik polis müdahalesini takip ederken gözetilme alındı.

Mayıs ve Haziran'ı kapsayan iki aylık sürede en az altı gazeteci

(Baransel Ağca, Gökhan Biçici, Aykut Küçükkaya, Olcay Büyüктаş Akça, Ahmet Kanbal, Yağmur Kaya) haklarında başlatılan en az bir soruşturma kapsamında ifade verdi.

- Gazeteci Baransel Ağca hakkında suç örgütü lideri Sedat Peker'in ifşalarında da yer alan Kırgızistanlı öğrenci Yeldana Kaharman'ın 2019'daki şüpheli ölümüne dair otopsi raporunu sosyal medya hesabında yayımlamasının ardından iki ayrı soruşturma başlatıldı. İlk soruşturma eski bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle [başlatılırken](#) ikinci soruşturma ise Ağca'nın paylaştığı otopsi raporu nedeniyle "kişisel verileri hukuka aykırı bir şekilde ele geçirmek ve yaymak" suçlamasıyla [açıldı](#).
- Dokuz8Haber Genel Yayın Yönetmeni Gökhan Biçici, platformun Twitter hesabından Mart 2019'da paylaşılan bir haber gerekçe gösterilerek yapılan suç duyurusu üzerine açılan soruşturma kapsamında ifade verdi. Biçici, soruşturmanın Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın adaylığı döneminde Yavaş ile ilgili çeşitli iddialarda bulunan Necmettin Kesgin hakkında yayımladıkları bir haber nedeniyle [açıldığını aktardı](#).
- *Cumhuriyet* gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Aykut Küçükkaya ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Olcay Büyüктаş Akça hakkında Sedat Peker'in Yeldana Kaharman'ın ölümüyle ilgili iddialarında adı geçen Jandarma Genel Komutanı Arif Çetin'in şikayeti üzerine soruşturma [açıldı](#). Çetin, gazetenin kendisini suç örgütü liderleri Selahattin Yılmaz ve Galip Öztürk'le birlikte gösteren fotoğrafları "Komutan çete lideriyle!" başlığıyla haberleştirmesi nedeniyle şikayette bulundu.
- Mezopotamya Ajansı muhabiri Ahmet Kanbal ve Artı Gerçek muhabiri Yağmur Kaya hakkında Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Korgeneral Musa Çitil'in şikayeti üzerine "terörle mücadelede görev almış kişileri hedef gösterme" suçlamasıyla soruşturma [başlatıldı](#). Soruşturmada İnsan Hakları Derneği (İHD) Eş Genel Başkanı Eren Keskin de şüpheli olarak yer alıyor.

Tutuklamalar, Tahliyeler

Rapora konu olan Mayıs ve Haziran aylarında cezaevinde bulunan üç gazeteci (Mehmet Aslan, Cuma Ulus, Erkan Acar) tahliye edildi. Böylece Nisan 2021 sonu itibarıyla 68 olan cezaevindeki gazeteci sayısı Haziran 2021 sonu itibarıyla 65'e geriledi.

Tahliye olan gazetecilerden Mezopotamya Ajansı muhabiri Mehmet Aslan, Mayıs ayında görülen ilk duruşmasının sonunda serbest bırakıldı. Aslan, Ocak 2021'de "terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla tutuklanmıştı.

Kamuoyunda "FETÖ Medya Davası" olarak bilinen davada yargılanıp 7 yıl 6 ay hapis cezası alan gazeteciler Cuma Ulus ve Erkan Acar ise beş

yıllık mahpusluğun ardından cezalarının infazının tamamlanması üzerine 30 Haziran 2021 tarihinde Silivri Cezaevinden tahliye edildi. Ulus ve Acar Temmuz 2016'dan beri cezaevinde bulunuyordu.

Aynı dönemde, gazeteci Sinan Aygöl hakkında 2019'da Bitlis'in Tatvan ilçesinde bir çocuğa yönelik cinsel istismar olayını haberleştirdiği için "soruşturmanın gizliliğini ihlal etmek" suçlamasıyla verilen 10 aylık hapis cezası istinaf mahkemesi tarafından beş aya indirilerek onandı. Cezanın kesinleşmesi üzerine 30 Haziran'da tutuklanarak cezaevine konulan Aygöl cezasının denetimli serbestliğe tabi olması nedeniyle aynı gün içerisinde cezaevinden tahliye edildi.

Yargılamalarda Neler Oldu?

Mayıs ve Haziran aylarında görülen toplam 51 davada çok sayıda mahkûmiyet ve beraat kararı verildi; duruşmalarda sayısız hak ihlali tartışmaları yaşandı. Kayıtlara geçen gelişmelerden bazıları şöyle:

Tutuklu gazeteci Mehmet Aslan tahliye edildi: Yaptığı haberler gerekçe gösterilerek 8 Ocak 2021 tarihinde tutuklanan Mezopotamya Ajansı muhabiri Mehmet Aslan, "terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla yargılandığı davanın 27 Mayıs'ta görülen ilk duruşmasında **tahliye edildi**. Duruşmaya tutuklu bulunduğu Antalya L Tipi Cezaevi'nden SEGBİS ile katılan Aslan, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle yargılandığını, çalıştığı ajans nedeniyle faaliyetlerinin kriminalize edildiğini söyledi. "Artık işler öyle bir boyuta geldi ki tanıyı olup haberleştirdiğimiz durumların sanığı olur hale geldik. O zaman biz neden gazeteci olduk? Neden yıllarca gazeteci olmak için okudum?" diyen Aslan tutuklandıktan sonra 15 gün ilaçlarını alamadığını ve cezaevinde çıplak aramaya maruz kaldığını anlattı. Duruşma savcısı tutuklulukta geçirdiği sürenin dikkate alınarak Aslan'ın adli kontrolle tahliyesini talep etti. Yargılamayı yürüten İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi de Aslan'ın yurt dışına çıkış yasağıyla tahliyesine hükmetti. Yargılamaya Ekim ayında devam edilecek.

Taraf davasında yargılanan gazetecilere hapis cezası talebi:

Kapatılan *Taraf* gazetesinin eski yöneticileri Ahmet Altan, Yasemin

Çongar, Yıldıray Oğur, muhabir Mehmet Baransu ve gazeteci Tuncay Opçin'in "Egemen Harekât Planı" adlı Genelkurmay'a ait gizli belgeyi gazetede yayımladıkları iddiasıyla yargılandıkları davada savcısı esas hakkında mütalaasını [sundu](#). Savcı mütalaasında 2015'ten beri tutuklu bulunan Baransu'nun "FETÖ'nün hiyerarşik yapılanmasına dahil olarak örgüt üyesi olduğunun sabit olduğunu" savundu ancak Baransu hakkında daha önce Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesince "örgüt üyeliği" suçundan 19 yıl 6 ay hapis cezası verildiğini hatırlatarak bu nedenle "örgüt üyeliği" suçlaması yönünden davanın reddini istedi.

Baransu'nun zincirleme bir şekilde "devletin güvenliğine veya iç veya dış siyasal yararlarına ilişkin belge veya vesikaları kısmen veya tamamen yok etme, tahrip etme veya bunlar üzerinde sahtecilik yapma, hileyle alma veya çalma" (TCK 326), "gizli kalması gereken bilgileri temin etme" (TCK 327), "gizli kalması gereken bilgileri açıklama" (TCK 329) suçlarını işlediğinin sabit olduğunu öne süren savcı, Baransu'nun bu suçlardan cezalandırılmasını istedi. Yurt dışında bulunan Tuncay Opçin'in dosyasının ayrılmasını isteyen savcı, Ahmet Altan, Yasemin Çongar ve Yıldıray Oğur'un ise "gizli kalması gereken bilgileri açıklamak" (TCK 329) suçundan cezalandırılmasını istedi. Yargılanan gazeteciler mütalaaya karşı savunmalarını davanın Ekim ayında görülecek bir sonraki duruşmasında sunacak.

Beyza Kural'a şiddet uygulayan polisler yargılanıyor: Bianet haber sitesinin eski muhabiri Beyza Kural'ın maruz kaldığı polis şiddetiyle ilgili Anayasa Mahkemesinden çıkan ihlal kararının ardından üç polis hakkında "iş ve çalışma hürriyetinin ihlali" suçlamasıyla açılan davanın ilk duruşması 23 Haziran tarihinde [görüldü](#). Duruşmaya müşteki olarak katılan Kural, "Gazeteciler olarak alanda çalışırken engelleme, şiddet, gözaltına alınmak, görüntülerinin silinmeye zorlanması, ekipmanlara el konulması gibi ihlallerle sıklıkla karşılaşılıyor. Şikayetçi olduğumuzda takipsizlik kararları önümüze geliyor. Umarım bu dava bu uygulamalara bir son vermek için bir adım olur" dedi.

Y.Ş., N.D. ve K.A. isimli üç polis, 6 Kasım 2015 tarihinde İstanbul'daki YÖK protestosunu izlediği sırada Kural'a müdahalede bulunmuş,

polislerden biri “Hiçbir şey eskisi gibi değil artık, size öğreteceğiz” diyerek Kural'ı kelepçeleyip gözaltına almıştı. Kural'ın başvurusunu 18 Şubat 2021 tarihinde hükme bağlayan Anayasa Mahkemesi, Kural'a yönelik muamelenin basın ve ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmetmiş, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı ile ifade ve basın özgürlüğü ihlallerinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasına ve Kural'a 15 bin TL manevi tazminat ödenmesine karar vermişti. Duruşma sonunda duruşmaya gelmeyen N.D. isimli sanık polisin zorla getirilmesine karar veren mahkeme davayı Eylül ayına erteledi.

Çocuğun cinsel istismarını haberleştiren gazeteci

Sinan Aygül cezaevine girdi: Temmuz 2019'da Bitlis'in Tatvan ilçesinde bir çocuğa yönelik cinsel istismar olayını haberleştirdiği için “soruşturmanın gizliliğini ihlal etmek” (TCK 285/1) suçlamasıyla yargılanıp ceza alan Bitlis Gazeteciler Cemiyeti Başkanı ve *Bitlis News* gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Sinan Aygül, cezanın Van Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesi (istinaf mahkemesi) tarafından onanmasının ardından 30 Haziran'da cezaevine girdi.

Aygül yargılama kapsamında Aralık 2019'da Tatvan 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 10 ay hapis cezasına çarptırılmıştı. İstinaf mahkemesi cezayı beş aya indirerek onadı. Bunun üzerine tutuklanıp cezaevine konan Aygül cezasının denetimli serbestlik hükümlerine tabi olması nedeniyle aynı gün akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

Can Dündar hakkında yeni yakalama kararı ve kırmızı bülten

talebi: *Cumhuriyet* gazetesi eski Genel Yayın Yönetmeni Can Dündar'ın “MİT tırları” davasından ayrılan bir dosya kapsamında “casusluk” suçlamalarıyla yargılandığı davanın ilk duruşması 8 Haziran tarihinde İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Dündar Aralık 2020'de Suriye'ye yasa dışı silah sevkiyatı iddialarını konu alan haberler nedeniyle yargılandığı ve “MİT tırları davası” olarak bilinen davada “casusluk” ve

“silahlı terör örgütüne yardım” suçlarından 27 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmıştı. Bu dava henüz devam ederken Dündar hakkında 1 Mart 2017 tarihinde Özgürüz adlı internet sitesinde yayımladığı video nedeniyle başka bir dava açılmış, bu dava dosyası MİT tırları davasıyla birleştirilmişti. Ancak Almanya’da yaşayan Dündar’ın bu dosya kapsamında ifadesi alınamadığı için ana davanın karar duruşmasında bu dosya ayrılmış, ayrı bir davaya dönüşmüştü.

Dündar ana davadan ayrılan bu dosya kapsamında “devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından, niteliği itibarıyla, gizli kalması gereken bilgileri, siyasal veya askerî casusluk maksadıyla temin etmek” (TCK 328) ve “gizli kalması gereken bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklamak” (TCK 330) suçlamalarıyla yargılanıyor. Yargılamayı yürüten İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi Dündar hakkında tutuklamaya yönelik yakalama emri çıkarılmasına karar verdi. Mahkeme ayrıca Dündar’ın Almanya’dan iadesi için talepname düzenlenmesi ve hakkında kırmızı bülten çıkarılmasına yönelik işlemlerin yapılmasına hükmetti. Bir sonraki duruşma 6 Ekim 2021 tarihinde görülecek.

Azadiye Welat Sorumlu Yazı İşleri Müdürü İsmail Çoban’a 4,5

yıl hapis cezası: 2016 yılında KHK ile kapatılan Kürtçe gazete *Azadiya Welat*’ın eski Sorumlu Yazı İşleri Müdürü İsmail Çoban, gazetede 2013 yılında yayımlanan 15 haber ve yazı gerekçe gösterilerek “zincirleme şekilde örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla yargılandığı davanın 29 Haziran’da görülen karar duruşmasında 4 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Başka bir dava kapsamında tutuklu bulunduğu cezaevinden SEGBİS aracılığıyla duruşmaya katılan Çoban, mütalaaya karşı savunmasını Kürtçe yaptı. Çoban, suçlama konusu haber ve yazıların gazetecilik faaliyeti kapsamında olduğunu belirterek beraatini talep etti. Çoban’ın avukatı Resul Tamur mütalaanın belirsiz olduğunu, hangi haber için ceza istendiğinin belli olmadığını söyledi. Çoban’ın sorumlu yazı işleri müdürü olmadığı dönemde yayımlanan haberlerden de sorumlu tutulduğunu belirten Tamur, mütalaanın

iddia makamına iade edilmesini istedi. Savunmaların ardından hükmünü açıklayan Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi, Çoban'a "zincirleme şekilde örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 4 yıl 6 ay hapis cezası verdi.

Özgür Gündem davasında Aslı Erdoğan için verilen düşme kararı

bozuldu: "Özgür Gündem ana davası" olarak bilinen davada yargılanan yazar ve yayın danışma kurulu üyesi Aslı Erdoğan hakkındaki "örgüt propagandası" suçlaması yönünden verilen düşme kararı istinaf mahkemesi tarafından bozuldu. İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinin düşme kararına ilişkin yapılan savcılık itirazını karara bağlayan istinaf mahkemesi, hükmü bozarak dosyanın yeniden incelenmesi için ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verdi. İstinaf mahkemesi suçlamaya konu yazıların internet sitesinde yayımlanmış olması nedeniyle Basın Kanunu'ndaki dört aylık zaman aşımı hükmünün uygulanmasının mümkün olmadığını savundu.

Özgür Gündem davası kapsamında 19 Ağustos 2016 tarihinde tutuklanan Erdoğan, 4,5 ay cezaevinde kaldıktan sonra 29 Aralık 2016 tarihinde tahliye edilmişti. İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi, davanın 14 Şubat 2020 tarihinde görülen karar duruşmasında Erdoğan'ın hakkındaki "devletin birliği ve bütünlüğünü bozma" (TCK 302) ve "örgüt üyeliği" (TCK 314/2) suçlamalarından beraatine, "örgüt propagandası" (TMK 7/2) suçlamasının ise davanın zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle düşmesine karar vermişti.

GAZETECİLERE YÖNELİK SALDIRI VE ENGELLEMELER

Rapora konu dönemde Türkiye'de gazetecilerin güvenliklerine yönelik endişeler ciddi boyutta arttı. Gazetecileri hedef alan fiziksel saldırıların yanı sıra özellikle gösterilerde sesli ve görüntülü kayıt alınmasını yasaklayan Emniyet genelgesinin yürürlüğe girmesiyle gösteri ve protestoları takip eden gazetecilere yönelik ağır polis müdahaleleri ve engellemeler yaşandı. AFP foto muhabiri Bülent Kılıç'ın yasaklanan Onur Yürüyüşü esnasında boğazına bastırılarak gözaltına alınması gazetecilerin görevlerini yaparken maruz kaldığı fiziksel tehlikelerin boyutlarını gözler önüne seren bir gelişme olarak kayıtlara geçti.

Öte yandan gazeteci Levent Gültekin'e kalabalık bir grup tarafından yapılan saldırının ardından saldırıyla ilgili olarak biri 18 yaşının altında sadece iki kişiye dava açılması ve tutuklu yargılanan bu iki kişinin de ilk duruşmada mahkemece tahliye edilmesi gazetecileri hedef alan şiddetin cezasızlıkla karşılandığına dair endişelerin daha da derinleşmesine sebep oldu.

Expression Interrupted tarafından açık kaynaklardan derlenen verilere göre Mayıs ve Haziran aylarında en az beş gazeteci (Hüseyin Arif Çakmak, Ahmet Atmaca, Hanifi Güzel, İbrahim Akkuş, Mustafa Uslu) çeşitli kişilerce saldırıya uğradı, bir gazeteci (Lezgin Tekay) kimliği belirsiz kişilerce alıkondu, bir gazetecinin (Hasan Tolga Balcılar) evi herhangi bir arama veya gözaltı kararı olmamasına rağmen polis tarafından basıldı, baskın esnasında gazeteci darp edildi. Onlarca gazeteci haber takip ederken polis şiddeti ve engellemesine maruz kaldı, en az iki gazeteci (Ceylan Şahinli, Bülent Kılıç) bu esnada gözaltına alındı.

Raporlama döneminde yaşanan fiziksel saldırı ve engellemelerden kayıtlara geçenler şöyle:

- **1 Mayıs:** İstanbul'da 1 Mayıs İşçi Bayramı nedeniyle gösteri düzenlemek isteyenlere yönelik polis müdahalesini görüntüleyen

gazeteciler polis tarafından engellendi. Gazeteci Sultan Eylem Keleş, Taksim'e çıkmak isteyenlere polis müdahalesini görüntülerken alandan uzaklaştırıldı. Emniyet Genel Müdürlüğünün 27 Nisan tarihli genelgesini gerekçe olarak gösteren polis, Ankara'daki eylemcilere yönelik müdahaleyi izleyen Yol TV muhabiri Özge Uyanık'ın ise telefonunu yere attı ve çektiği görüntüleri silmeye çalıştı. (İstanbul)

Ankara'da ise aralarında Mezopotamya Ajansı muhabiri Ceylan Şahinli'nin de olduğu onlarca kişi gözaltına alındı. (Ankara)

- **3 Mayıs:** İstanbul'un Bakırköy ilçesinde 8 Mart 2021 tarihinde gazeteci Levent Gültekin'e saldırdıkları iddiasıyla "nitelikli kasten yaralama" suçlamasıyla haklarında dava açılan iki tutuklu sanığın ilk duruşmada tahliyesine karar verildi. Savcı, sanıkların tutuklulukta geçirdikleri süre, suçun mahiyeti, toplanan delillerin durumu ve pandemi hususları da dikkate alınarak sanıkların tahliye edilmesini talep etti. Mahkeme de tutuklu iki sanığın tahliyesine karar verdi. Gültekin olayda 20-25 kişilik bir grubun saldırısına maruz kaldığını söylemişti ancak iddianamede olaya ilişkin kamera görüntülerinde saldırganların tespit edilemediğine yer veriliyor. İddianamede davadaki iki sanık hakkında 1 yıldan 4 yıl 6 aya kadar hapis cezası isteniyor. (İstanbul)
- **11 Mayıs:** *İstiklal* gazetesinin İstanbul Zeytinburnu'ndaki merkezine silahlı saldırı girişimi gerçekleşti. Gazete binasına gelen Turgay Türker isimli kişi, Yayın Yönetmeni Hüseyin Arif Çakmak'ın odasına girerek kendisine 2 milyon TL vermesini istedi. Saldırgan, parayı vermediği takdirde Çakmak'ı öldürmekle tehdit etti. Saldırgan çevredekilerin müdahalesi ve olay yerine intikal eden polis tarafından durduruldu. Polis ekipleri saldırganın üzerinde ve aracında tüfek, tabanca, mermi ve şarjör ele geçirdi. Gazete baskını sonrası savcının tutuklama istemiyle mahkemeye sevk ettiği Türker mahkeme tarafından serbest bırakıldı. (İstanbul)
- **25 Mayıs:** Mezopotamya Ajansı muhabiri Lezgin Tekay, Ankara Şehirlerarası Otobüs Terminalinde şehir içi servisine bindiği sırada kendilerini "istihbarat" görevlisi olarak tanıtan kişiler tarafından

alıkonuldu. Aile ziyareti için Ankara'ya gelen Tekay, alıkonulduğu sırada gazeteci arkadaşlarına "gözaltına alındığı" yönünde bilgi verdi. Yaklaşık iki saat alıkonulan Tekay, herhangi bir resmi gözaltı işlemi uygulanmadan serbest bırakıldı. (Ankara)

- **27 Mayıs:** Osmaniye'de gazetecilik yapan Hasan Tolga Balcılar'ın evine herhangi bir gözaltı veya arama kararı olmamasına rağmen polisler tarafından **baskın düzenlendi**. Baskının son bir haftada gerçekleşen üçüncü baskın olduğu bildirildi. Osmaniye Belediyesi ile ilgili yaptığı yolsuzluk haberleri nedeniyle baskı ve tehditlere maruz kaldığını söyleyen Balcılar son baskın esnasında darp edildiğini, sağ omuzunun çiktiğini ve eşinin telefonundaki görüntülerin silindiğini söyledi.
- **27 Mayıs:** İsrail'in Filistin'e yönelik saldırılarını protesto amacıyla İstanbul'da düzenlenen eylemin ardından bir öğrenciyi taşıdığı pankartı gerekçe göstererek gözaltına alan polis, haber takibi yapan gazeteciler Derya Saadet ve Fatoş Erdoğan'ın gözaltı işlemi görüntülenmesini engelledi. Emniyet Genel Müdürlüğü genelgesini gerekçe gösteren polis, gazetecileri alandan uzaklaştırmaya çalıştı. (İstanbul)
- **31 Mayıs:** İstanbul Fatih'te yapılmak istenen Gezi anmasına katılanlara yönelik polis müdahalesini görüntülemeye çalışan *Cumhuriyet* gazetesi muhabiri Ökkeş Taşkın'ın çekim yapması engellendi. Polisler Taşkın'ı darp etti ve çekim yaptığı telefonu yere attı. (İstanbul)
- **1 Haziran:** Ankara'da 2006 yılında trans kadınlara yapılan saldırılara yönelik davanın 1 Haziran'da görülen duruşmasının ardından yapılmak istenen basın açıklaması polis tarafından engellendi. Açıklamayı takip eden gazeteciler Yıldız Tar, Seda Taşkın ve Büşra Taşkıran fiziksel müdahaleye **maruz kaldı**. (Ankara)
- **10 Haziran:** Gaziantep'te bıçaklı kavgada yaşamını yitiren bir kişinin yakınları, Adli Tıp Kurumunda haberi takip eden Demirören Haber Ajansı (DHA) muhabiri Ahmet Atmaca'ya saldırdı. Atmaca, meslektaşlarının ve polislerin müdahalesiyle saldırganların elinden kurtarıldı. Yaralanan Atmaca, hastanede tedaviye alındı. (Gaziantep)

- **11 Haziran:** İhlas Haber Ajansı (İHA) muhabiri Hanifi Güzel, Gaziantep'in Nizip ilçesinde intihar etmek için minareye çıkan şahsın haberini yapmaya çalışırken birkaç kişinin saldırısına uğradı. Yüzüne sert bir cisimle vurulan gazeteci Güzel'in dişi kırıldı. (Gaziantep)
- **21 Haziran:** *Yeniçağ* gazetesi muhabiri İbrahim Akkuş, Samsun'un 19 Mayıs ilçesinde yapımı tamamlanan devlet hastanesinin eksiklerini gün yüzüne çıkaran haberleri nedeniyle hastane inşaatının yüklenici firmasının çalışanları tarafından borularla dövülerek darp edildi. Akkuş darp edilmesi sonrası şikayetçi olurken saldırganlar ifadelerinin alınmasının ardından serbest bırakıldı. (Samsun)
- **22 Haziran:** İhlas Haber Ajansı (İHA) muhabiri Mustafa Uslu, İyi Parti Grup Başkanvekili Lütfü Türkkan'ın Kocaeli'nin Dilovası ilçesindeki çiftliğinde yıkım çalışmalarını görüntülediği sırada saldırıya uğradı. Çiftlik çalışanı olduğu iddia edilen dört kişinin saldırısında ağır şekilde darp edilen Uslu, olay yerine gelen sağlık ekipleri tarafından hastaneye kaldırıldı. Uslu'nun kamerası ve ekipmanlarını da kıran dört saldırgan gözaltına alındı. Saldırını "çirkin olay" olarak nitelendiren Türkkan Uslu'ya geçmiş olsun dileklerini [sundu](#). (Kocaeli)
- **26 Haziran:** AFP foto muhabiri Bülent Kılıç, Taksim'de düzenlenen Onur Yürüyüşünü takip ettiği sırada polis tarafından ters kelepçeyle gözaltına alındı. Kılıç'ın polis tarafından yere yatırılıp boynuna bastırıldığı ve bu esnada "nefes alamıyorum" diye bağırma çalıştığı görüldü. Yürüyüş esnasında çok sayıda gazeteci de polisin engellemesiyle karşılaştı. (İstanbul)
- **28 Haziran:** *Konya Hakimiyet* gazetesi muhabiri Muhammed Emin Güleç, kimlik kontrolü yapan polisleri maske takmadıkları ve sosyal mesafeye uymadıkları gerekçesiyle uyardı. Güleç, maskelerini takmadıkları için uyardığı ve telefonuyla görüntülediği polis memurları tarafından darp edildi. Darp raporu alan ve telefonu zarar gören Güleç, polisler hakkında suç duyurusunda bulundu. (Konya)

RTÜK VE BİK CEZALARI

Ana akım medyanın büyük bir kısmının hükümet kontrolünde olduğu Türkiye’de, yasa gereği bağımsız hareket etmesi gereken RTÜK ve BİK gibi medya düzenleme kurumları muhalif medya üzerinde bir sansür ve baskı aracına dönüşmüş durumda. Rapora konu Mayıs ve Haziran aylarında ortaya çıkan veriler RTÜK ve BİK’in siyasilenen ve ayrımcı politikalarını bir kez daha gözler önüne sererken Gazete Duvar’da yayımlanan bir [haber](#) ise RTÜK ve BİK’in ayrımcı politikalarına benzer politikaların kamu bankaları tarafından da uygulandığını gösterdi. Habere göre, kamu bankaları 2020 yılında iktidara muhalif çizgileriyle bilinen *Korkusuz, BirGün, Evrensel, Karar, Cumhuriyet, Millî Gazete, Sözcü, Yeniçağ, Yeni Asya* ve *Yeni Mesaj* gazetelerine tek bir santim reklam vermedi. Kamu bankalarından ilan alan 16 gazetenin tamamı ise iktidar yanlısı yayın yapan gazeteler. Listenin başında sırasıyla iktidar ortağı MHP’nin yayın organı olarak bilinen *Türkgün* gazetesi ile *Sabah* ve *Akşam* gazeteleri bulunuyor.

Kamu bankalarının bu tavrı, kamu ilanlarının dağıtımında merkezi bir kararla ve siyasi saiklerle hareket edildiğine ve hükümetin kontrolünde olmayan medya kuruluşlarının ilan gelirlerinden mahrum bırakılmak suretiyle mali olarak zayıflatıldıklarına işaret etmekte.

RTÜK Cezaları

RTÜK tarafından sıklıkla cezalandırılan Halk TV, KRT TV ve FOX TV raporlama döneminde de Üst Kurul tarafından verilen para cezalarının [hedefi oldu](#). Bahsedilen cezaların tümü RTÜK’ün 2 Haziran’da sonuçlanan haftalık toplantısında alındı.

- Halk TV’ye “Sözüm Var” adlı programda sunucu Şirin Payzın’ın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener’e yönelik sözlerini kadına yönelik şiddete azmettirici olarak nitelmesi nedeniyle idari para cezası verildi. 20 Mayıs’ta Rize’ye ziyarette bulunan Akşener’e bir grup “PKK ile iş birliği yaptığını” söyleyerek tepki göstermiş, partililerle bu grup arasında fiziksel arbede yaşanmıştı. Bu olayın ardından Erdoğan Akşener’e

Rize'de "güzel bir ders verildiğini" söylemiş "Daha neler olacak neler. Bunlar iyi günler" ifadelerini kullanmıştı. Haftalık toplantısında konuyu ele alan RTÜK, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ifadelerinde cinsiyet ayrımcılığı veya kadına yönelik şiddete azmettirici söylemler bulunmadığını belirterek "iki parti liderinin siyasi atışmalarından izleyicileri kadına şiddet konusuna yönlendirmenin yayın ilkesi ihlali olduğuna" karar verdi.

- KRT TV "Söz Meclisi" programına konuk olan siyasetçi Rifat Serdaroğlu'nun 15 Temmuz darbe girişimi hakkındaki "15 Temmuz gibi ne olduğu belli olmayan darbeler.... Bunlar gibi dandik darbeye muhatap olmadım ki ben. Darbenin hasına muhatap oldum" ifadeleri ve SADAT kurucusu Adnan Tanrıverdi'yi "itibarsızlaştırıldığı" iddia edilen sözleri nedeniyle idari [para cezasına çarptırıldı](#).
- FOX TV ise "Masumiyet" adlı dizideki kadına yönelik fiziksel şiddet sahneleri nedeniyle para cezasına çarptırıldı.

Raporlama döneminde ayrıca trans oyuncu Çağla Akalın'ın Exxen adlı dijital platformda yayımlanan bir programda Mart ayında konuk olduğu bölümün yayından kaldırıldığı ortaya çıktı. Akalın kendisinin konuk olduğu bölüm nedeniyle Exxen'e RTÜK tarafından para cezası verildiğini ve programın yayından kaldırılmasının istendiğini anlattı. Ancak RTÜK tarafından konuya ilişkin yapılan açıklamada söz konusu programla ilgili Exxen'e herhangi bir ceza verilmediği [belirtildi](#).

Her ne kadar RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin "cezaların sadece belli medya kuruluşlarına yönelikmiş gibi bir algı oluşturmanın, RTÜK'ü iktidarın savunucusu ilan etmenin en kibar tabirle aymazlık" olduğunu [söyleyerek](#) eleştirileri reddetse de verilen ceza kararları ve RTÜK faaliyetlerine yönelik derlenen rakamlar RTÜK'ün giderek siyasileşen rolünü gözler önüne serdi. Raporlama döneminde CHP Milletvekili Gamze İlgezdi tarafından açıklanan bir rapor 2018'de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesinin ardından RTÜK eliyle siyasi sansürün son birkaç yılda büyük bir artış gösterdiğini [ortaya koyuyor](#). İlgezdi'nin açıkladığı rakamlara göre Ocak 2014- Mayıs

2021 tarihleri arasında toplam 671 program için durdurma kararı veren RTÜK, bu kararların yüzde 75'ine denk gelen 505 adetini 2019 ve 2021 yılları arasında verdi. 2016 yılında sadece bir program yayını durdurma kararı veren RTÜK, 2020 yılında yüzlerce programı durdurdu. 2014 yılında toplam 373 adet idari para cezası yaptırımını uygulayan RTÜK, Cumhurbaşkanlığı sisteminin ilk tam yılı olan 2019'da 2014'e göre yüzde 232 artışla bin 239 adet idari para cezası kesti.

Raporlama döneminde yaşanan diğer bir önemli gelişme, yukarıda AYM kararları bölümünde de bahsedildiği üzere, RTÜK'ün internet yayınlarına yönelik lisans ve denetleme yetkisine karşı yapılan bir başvurunun Anayasa Mahkemesi tarafından reddi oldu. İnternet üzerinden yapılan radyo ve televizyon yayınlarının yönetmelikle RTÜK iznine bağlanması ve RTÜK tarafından denetlenmesine ilişkin yasal düzenlemenin iptali talebi Anayasa Mahkemesi tarafından reddedildi.

Yargıya taşınan bir başka konuda ise mahkeme RTÜK aleyhine karar verdi. Ankara 15. İdare Mahkemesi, yaklaşık 11 ay boyunca Sözcü TV'nin logo değişikliği talebini gündeme almayan ve daha sonra da talebi reddeden RTÜK'ün Sözcü grubuna ait "SRT Sivas" isimli televizyon kanalının logosunun "SZC" şeklinde değiştirilmesi için yapılan başvuruyu reddeden kararını **iptal etti**. Böylece yayına başlamak için aylardır RTÜK'ten logo değişikliği onayı bekleyen Sözcü TV'nin yayına geçmesinin önü açılmış oldu.

BİK Cezaları

BİK tarafından resmi ilan yayımlama hakları durdurulan *Yeni Asya* ve *Evrensel* gazetelerinin bu cezaları raporlama döneminde de devam etti. *Evrensel* gazetesi "toplular gazetesi" nedeniyle Eylül 2019'dan beri, *Yeni Asya* ise "Elektronik Ortamda Tutulması Zorunlu Defterlerin Tebliğindeki düzenlemeye aykırılık olduğu" iddiası ile 28 Ocak 2020 tarihinden beri BİK kararı uyarınca resmi ilan ve reklam alamıyor.

Bu sürekli ilan yasağına ek olarak rapora konu dönemde *Evrensel* gazetesine BİK tarafından beş günlük ilan kesme cezası da **verildi**. BİK, Ceren Sözeri'nin 14 Mart 2021 tarihinde yayımlanan "Vatan

destan yazmış halk nefes alamıyor” başlıklı yazısında polisler hakkında kullandığı “saldırı” ifadesi nedeniyle beş gün ilan kesme cezası verdi. Son ceza ile birlikte, *Evrensel*'e verilen ilan kesme cezalarının toplamı 103 güne ulaştı. Bu, *Evrensel*'e yönelik resmi ilan durdurma kararı yürürlükten kalksa bile gazetenin 103 gün boyunca ilan yayımlayamayacağı anlamına geliyor.

RTÜK gibi BİK'in faaliyetleri de bu raporlama döneminde mercek altındaydı. DW Türkçe tarafından yayımlanan ve BİK'in faaliyet raporlarına dayanan bir haber iktidarı destekleyen gazetelerin ilanlar yoluyla zengin edildiğini, muhalif gazetelerin ise cezalandırıldığını bir kez daha [ortaya koydu](#). Habere göre, BİK 2020'de 416 milyon 182 bin TL tutarında ilan ve reklam dağıttı. Bunun 182 milyon 492 bin 436 lirası ulusal yayın yapan 30 gazeteye gitti. Hükümet destekçisi yayın yapan ulusal gazeteler yaklaşık yüzde 78'lik payla BİK'ten 141 milyon 932 bin TL'nin üzerinde para aldı. En çok ilan alan gazeteler sırasıyla *Sabah*, *Hürriyet*, *Posta*, *Milliyet* ve *Yeni Şafak*.

Habere kaynaklık teşkil eden BİK'in 2019 ve 2020 faaliyet raporları, gazetelerin önemli gelir kaynağı olan resmi ilanlara yönelik cezalardaki benzeri görülmemiş artışı da ortaya koyuyor. Resmi ilan ve reklam kesme cezalarını, mevzuat hükümlerine ilişkin gerekleri yerine getirmemek ve Basın Ahlak Esasları Hakkındaki Genel Kurul kararını ihlal etmek gerekçeleriyle veren BİK, 2019 yılında gazetelere toplam 324 gün ceza verdi. Ceza alan ulusal gazetelerin tamamı eleştirel yayın yapan gazeteler oldu. 2020 yılında ise cezalar iki buçuk kat artarak toplamda 808 gün oldu. 2020'de ulusal gazetelere verilen cezaların yüzde 97'si beş muhalif gazeteye kesildi: *Evrensel*, *Cumhuriyet*, *BirGün*, *Sözcü* ve *Korkusuz*.

BİK cezalarının basın özgürlüğü üzerindeki etkilerinin ayrıntılı bir değerlendirmesine [Muhالیf Gazetelere Mali Kısılcacın Sopası: Basın İlan Kurumu](#) başlıklı yazımızdan ulaşabilirsiniz. Konuyu CHP Milletvekili Utku Çakırözer, RSF Türkiye temsilcisi Erol Önderoğlu ve *Evrensel* gazetesi avukatı Devrim Avcı'nın katılımıyla tartıştığımız çevrimiçi panelin kaydına ise [bu linkten](#) ulaşabilirsiniz.

P24 ve Expression Interrupted çalışma ekibi diğer web sitelerine verilen bağlantılarda sağlanan içeriği kontrol edemez ve bu içeriklerden sorumlu tutulamaz. Bu rapordan yapılan alıntılardan ötürü doğabilecek sonuçlardan P24 ve Expression Interrupted ekibi ve sorumlu değildir.